

Spółdzielcze Rewolucje

Ustawa Prawo spółdzielcze – omówienie wybranych zagadnień

1) Art. 1 [Definicja spółdzielni]

„§ 1. Spółdzielnia jest dobrowolnym zrzeszeniem nieograniczonej liczby osób, o zmiennym składzie osobowym i zmiennym funduszu udziałowym, które w interesie swoich członków prowadzi wspólną działalność gospodarczą.

§ 2. Spółdzielnia może prowadzić działalność społeczną i oświatowo-kulturalną na rzecz swoich członków i ich środowiska.”

Przepis art. 1 ups zawiera legalną definicję spółdzielni i wymienia cechy decydujące o tym, którą instytucję można nazwać spółdzielnią, jak i cechy, które odróżniają spółdzielnię od innych formacji czy osób prawnych.

Ustawodawca w art. 1 definiuje spółdzielnię jako organizację typu korporacyjnego, czyli organizację, której istotnym elementem są jej członkowie. Członkostwo osób jest tym, co stanowi samą istotę korporacji. Bez członków korporacja nie istnieje. Organizacja typu korporacyjnego przeciwstawia się organizacjom typu zakładowego (zakładom), których istotnym elementem (substratem) jest składnik nieosobowy (np. kapitał).

Analizując ustawową definicję spółdzielni, należy pamiętać o tym, że cechy spółdzielni powinny być rozpatrywane łącznie, ponieważ występuje między nimi zależność, a pełna treść każdej cechy ukazuje się na tle pozostałych.

2) Art. 2 [Podstawy działalności spółdzielni]

„Spółdzielnia prowadzi działalność na podstawie niniejszej ustawy, innych ustaw oraz zarejestrowanego statutu.”

Przepis art. 2 stanowi, że stosunki prawne powstające w związku z działalnością zarejestrowanej spółdzielni są regulowane przez przepisy PrSpółdz, przepisy innych ustaw, w szczególności przez przepisy szczególnych ustaw spółdzielczych, oraz przez przepisy KC, jak również przez postanowienia zarejestrowanego statutu, który stanowi prawo wewnętrzne spółdzielni, skonkretyzowane w odniesieniu do treści i zadań każdej spółdzielni (por. wyr. SN z 28.1.2016 r., III CSK 79/15, Legalis). Należy również podkreślić, że spółdzielcze jest częścią prawa cywilnego. Czyli w zakresie nie uregulowanym w pr. sp. odpowiednie zastosowanie mają przepisy KC. Ponadto, spółdzielnia jest zrzeszeniem, które prowadzi swoją działalność nie tylko na podstawie przepisów ustaw, ale również na podstawie prawa wewnętrznego, tj. statutu, a także opartych na nim i na ustawach regulaminach oraz innych uchwałach organów spółdzielni (por. trafnie wyr. SA w Szczecinie z 26.6.2013 r., I ACa 125/13, Legalis).

3) Art. 3 [Majątek spółdzielni]

„Majątek spółdzielni jest prywatną własnością jej członków.”

Zgodnie z art. 3 majątek spółdzielni stanowi własność spółdzielni jako osoby prawnej typu korporacyjnego (art. 11 PrSpółdz), a nie bezpośrednią własność jej członków. Spółdzielnia jako osoba prawna posiada m.in. swój substrat majątkowy, czyli majątek należący do spółdzielni. W stosunku do tego majątku aktualnym członkom spółdzielni, jako pośrednim

ekonomicznym właścicielom korporacji, przysługują charakterystyczne uprawnienia podmiotowe do bezpośredniego korzystania z niego, zaś zakres i charakter tych uprawnień określa ustawa i statut właściwy dla danego typu spółdzielni. Artykuł 3 PrSpółdz w żadnym razie nie przyznaje jednak członkom spółdzielni bezpośredniego prawa do rozporządzania majątkiem spółdzielni w zakresie przyznanym właścicielowi. Podmiotem własności w znaczeniu cywilnoprawnym jest spółdzielnia jako osoba prawna, nie zaś poszczególni jej członkowie (por. wyr. SA w Warszawie z 27.11.2018 r., V ACa 720/17, Legalis). Własność spółdzielni jest w czasie trwania spółdzielni w zasadzie niepodzielna między członków. Podział majątku między członków, z uwzględnieniem praw wierzycieli, jest możliwy dopiero po postawieniu spółdzielni w stan likwidacji lub upadłości.

4) art. 12a [Zmiana statutu]

„§ 1. Zmiana statutu spółdzielni wymaga uchwały walnego zgromadzenia podjętej większością 2/3 głosów. § 2. Zarząd jest obowiązany uchwałę o zmianie statutu zgłosić w ciągu trzydziestu dni od daty jej podjęcia do sądu rejestrowego, załączając dwa odpisy protokołu walnego zgromadzenia. § 3. Zmiana statutu nie wywołuje skutków prawnych przed jej wpisaniem do Krajowego Rejestru Sądowego.”

Jeśli chodzi o zmianę statutu spółdzielni, to należy zauważyć, że uchwała walnego zgromadzenia spółdzielni w tym zakresie obowiązuje wszystkich członków spółdzielni oraz wszystkie jej organy (art. 42 § 1 PrSpółdz). Zgodnie z art. 12a § 3 PrSpółdz, zmiana statutu nie wywołuje skutków prawnych przed jej wpisaniem do KRS. Zarejestrowanie zmiany statutu spółdzielni wywołuje skutki prawne w stosunkach prawnych z osobami trzecimi na zewnątrz spółdzielni, jak również w relacjach spółdzielni z jej członkami. Czyli mamy tu do czynienia z czynnością prawną tzw. konstytutywną.

Należy również wspomnieć, że zmiana statutu może mieć charakter fakultatywny, czyli wynikający z woli zmiany jakiegoś jego zakresu przez samych członków lub obligatoryjny w przypadku zmiany przepisów, które do tego obligują.

5) Art. 15 [Publikacje]

„Organem właściwym do publikowania ogłoszeń spółdzielczych przewidzianych w przepisach prawa jest "Monitor Spółdzielczy" wydawany przez Krajową Radę Spółdzielczą, z wyjątkiem ogłoszeń zamieszczanych na podstawie odrębnych przepisów w Monitorze Sądowym i Gospodarczym.”

Obecnie ustawa spółdzielcza przewiduje tylko trzy przypadki obowiązkowych ogłoszeń spółdzielczych w Monitorze Spółdzielczym (art. 116 § 2, art. 122 pkt 3, art. 126 § 3 PrSpółdz). Ponadto obowiązek publikacyjny w Monitorze Spółdzielczym przewidują nieliczne przepisy szczególnych ustaw spółdzielczych.

Ustawa – Prawo spółdzielcze przewiduje:

1) ogłoszenie przez likwidatora spółdzielni zawiadomienia o otwarciu likwidacji spółdzielni zawierającego wezwanie wierzycieli spółdzielni do zgłaszania swych wierzytelności w terminie 3 miesięcy od tego ogłoszenia (art. 122 pkt 3 PrSpółdz). Likwidator spółdzielni, po

wyznaczeniu go do pełnienia tej funkcji, niezwłocznie ogłasza to zawiadomienie w Monitorze Spółdzielczym;

2) ogłoszenie przez sąd rejestrowy o przywróceniu działalności w razie przywrócenia uchwałą walnego zgromadzenia działalności spółdzielni postawionej już w stan likwidacji (art. 116 § 2 PrSpółdz). Sąd rejestrowy informuje przez ogłoszenie o wpisie dokonanym w rejestrze na podstawie uchwały podjętej przez walne zgromadzenie spółdzielni (art. 113 § 1 pkt 3 PrSpółdz);

3) ogłoszenie przez sąd rejestrowy o wpisie o wykreśleniu spółdzielni z rejestru (art. 126 § 3 PrSpółdz). Sąd rejestrowy ogłasza obecnie wykreślenie spółdzielni z KRS na wniosek likwidatora i po zatwierdzeniu sprawozdania finansowego na dzień zakończenia likwidacji.

6) Art. 16 [Deklaracja]

„§ 1. Warunkiem przyjęcia na członka jest złożenie deklaracji. Deklaracja powinna być złożona pod nieważnością na piśmie utrwalonym w postaci papierowej lub elektronicznej. Pisma utrwalone w postaci elektronicznej przesyła się na adres do doręczeń elektronicznych spółdzielni, o którym mowa w art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 18 listopada 2020 r. o doręczeniach elektronicznych (Dz.U. poz. 2320 oraz z 2021 r. poz. 72), i opatruje się kwalifikowanym podpisem elektronicznym, podpisem osobistym lub podpisem zaufanym. Pismo utrwalone w postaci papierowej opatruje się podpisem własnoręcznym. Podpisana przez przystępującego do spółdzielni deklaracja powinna zawierać jego imię i nazwisko oraz miejsce zamieszkania, a jeżeli przystępujący jest osobą prawną – jej nazwę i siedzibę, ilość zadeklarowanych udziałów, dane dotyczące wkładów, jeżeli statut ich wnoszenie przewiduje, a także adres do doręczeń elektronicznych, o którym mowa w art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 18 listopada 2020 r. o doręczeniach elektronicznych, wpisany do bazy adresów elektronicznych, o której mowa w art. 25 tej ustawy, o ile przystępujący taki posiada, oraz inne dane przewidziane w statucie.

§ 2. Jeżeli spółdzielnia jest jednocześnie instytucją obowiązana w rozumieniu ustawy z dnia 1 marca 2018 r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu (Dz.U. z 2020 r. poz. 971, 875, 1086 i 2320 oraz z 2021 r. poz. 187), deklaracja, o której mowa w § 1, może być również złożona pod nieważnością w formie dokumentowej w rozumieniu art. 772 Kodeksu cywilnego. W takim przypadku do identyfikacji i weryfikacji tożsamości osoby, która ubiega się o przyjęcie na członka, stosuje się przepisy ustawy, o której mowa w zdaniu pierwszym.

§ 3. Dalsze udziały, jak i wszelkie zmiany danych zawartych w deklaracji deklaruje się na piśmie.

§ 4. Członek może w deklaracji lub w odrębnym oświadczeniu złożonym na piśmie wskazać spółdzielni osobę, której spółdzielnia obowiązana jest po jego śmierci wypłacić udziały. Prawo z tego tytułu nie należy do spadku.”

Zgodnie z art. 16 § 1 PrSpółdz, deklaracja członkowska powinna być sporządzona na piśmie utrwalonym w postaci papierowej lub elektronicznej. Forma deklaracji członkowskiej została zastrzeżona pod rygorem nieważności. W takiej samej formie, zgodnie z art. 16 § 3 PrSpółdz, powinna być złożona deklaracja aktualizacyjna. W przepisie tym nie został wyraźnie określony rygor niezachowania formy zastrzeżonej dla deklaracji aktualizacyjnej. Za przyjęciem rygoru nieważności w odniesieniu do formy deklaracji aktualizacyjnej przemawiają takie same argumenty, jakie uwzględnia się przy określaniu rygoru, pod jakim zastrzeżona jest forma tzw. czynności następczych w świetle art. 77 KC. W art. 77 KC

ustawodawca nie określa, pod jakim rygorem zastrzeżona jest pochodna forma czynności następczych, a mimo to przyjmuje się powszechnie, że forma tzw. czynności następczych powinna być zastrzeżona pod takim samym rygorem, jak forma dla czynności prawnej uzupełniającej, zmienianej oraz umowy rozwiązywanej.

Zgodnie z art. 16 § 1 zd. 2 PrSpółdz, deklaracja członkowska składana na piśmie utrwalonym w postaci elektronicznej musi być opatrzona kwalifikowanym podpisem elektronicznym, podpisem osobistym lub podpisem zaufanym. Natomiast, deklaracja członkowska składana na piśmie utrwalonym w postaci papierowej musi być opatrzona podpisem własnoręcznym (art. 16 § 1 zd. 3 PrSpółdz).

W art. 16 § 1 zd. 4 PrSpółdz ustawodawca wskazuje, że deklaracja członkowska – bez względu na to, czy jest utrwalona w postaci papierowej, czy elektronicznej – musi być podpisana przez przystępującego do spółdzielni. Obecnie dominuje pogląd, zgodnie z którym dopuszczalne jest złożenie deklaracji członkowskiej przez pełnomocnika.

Złożenie deklaracji członkowskiej sporządzonej na piśmie utrwalonym w **postaci elektronicznej** wymaga zgodnie z art. 16 § 1 zd. 3 PrSpółdz jej przesłania na **adres do doręczeń elektronicznych** spółdzielni, o którym mowa w art. 2 pkt 1 ustawy o doręczeniach elektronicznych. Adres do doręczeń elektronicznych spółdzielni jest na podstawie art. 20 ust. 1aa w związku z art. 38 pkt 1 lit. c ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym automatycznie zamieszczany w KRS po przekazaniu danych z bazy adresów elektronicznych w rozumieniu przepisów ustawy o doręczeniach elektronicznych.

7) Art. 16a [Spadkobierca, dziedziczenie udziałów]

„Spadkobierca zmarłego członka spółdzielni dziedziczy udziały, jeżeli jest członkiem spółdzielni lub złożył deklarację przystąpienia do spółdzielni. Jeżeli spadkobierców jest więcej niż jeden, powinni oni wskazać jednego spośród siebie, który uzyskuje prawo do udziałów, chyba że podzielą oni udziały między tych spadkobierców, którzy złożyli deklarację przystąpienia do spółdzielni. Spółdzielnia nie może odmówić przyjęcia w poczet członków spadkobierców dziedziczących udziały, jeżeli odpowiadają oni wymogom określonym w statucie.”

Stosunek członkostwa w spółdzielni ma charakter **osobisty**. W konsekwencji, zgodnie z art. 922 § 2 KC **nie wchodzi** on do spadku i na podstawie art. 25 § 1 PrSpółdz wygasa wraz ze śmiercią członka. W art. 16a PrSpółdz ustawodawca przewidział przesłanki, których zaistnienie umożliwia dziedziczenie udziałów w spółdzielni. Regulacja zawarta w art. 16a PrSpółdz ma charakter wyjątkowy. Z tego powodu przepis ten nie powinien być interpretowany rozszerzająco.

Możliwość dziedziczenia udziałów w spółdzielni przez spadkobiercę członka jest uzależniona od spełnienia się **jednej z dwóch przesłanek**: posiadania przez spadkobiercę statusu członka tej samej spółdzielni, w której udziały są przedmiotem dziedziczenia lub złożenia przez spadkobiercę deklaracji przystąpienia do spółdzielni (deklaracji członkowskiej).

W przypadku, gdy zachodzi którakolwiek z przesłanek umożliwiających dziedziczenie udziałów w spółdzielni, a spadkobierców jest więcej niż jeden, powinni oni wskazać jednego spośród nich, który uzyska prawo do udziałów **albo** podzielić udziały między tych spadkobierców, którzy są członkami spółdzielni oraz którzy złożyli deklarację o przystąpieniu do spółdzielni.

Zgodnie z art. 16a zd. 3 PrSpółdz, spółdzielnia nie może odmówić przyjęcia w poczet członków spadkobierców dziedziczących udziały, a zatem spełniających przynajmniej jedną z przesłanek określonych w art. 16a zd. 1 PrSpółdz, jeśli spełniają oni statutowe warunki uzyskania członkostwa.

Dziedziczenie udziałów w spółdzielni na podstawie art. 16a PrSpółdz może mieć miejsce **jedynie w przypadku i w zakresie**, w jakim zmarły członek **nie zadysponował** udziałami na wypadek śmierci na podstawie art. 16 § 3 PrSpółdz.

8) Art. 21 [Wypowiedzenie udziałów nieobowiązkowych]

„Członek spółdzielni nie może przed ustaniem członkostwa żądać zwrotu wpłat dokonanych na udziały (nie dotyczy to jednak wpłat przekraczających ilość udziałów, których zadeklarowania wymaga statut obowiązujący w chwili żądania zwrotu). Zwrot tych wpłat nie może nastąpić przed zatwierdzeniem sprawozdania finansowego za rok, w którym członek wystąpił z żądaniem oraz w wypadku, gdy jego udziały zostały przeznaczone na pokrycie strat spółdzielni(art. 19 § 2). Sposób i termin zwrotu określa statut.”

W świetle art. 21 PrSpółdz istotne jest rozróżnienie udziałów na obowiązkowe i nieobowiązkowe (por. komentarz do art. 19 i 20 PrSpółdz).

Minimalna ustawowa albo statutowa ilość udziałów obowiązkowych przesądza, czy możliwe jest i jeśli tak, to w jakim zakresie, tzw. wypowiedzenie udziałów. Wypowiedzenie udziałów w świetle art. 21 PrSpółdz dokonuje się w wyniku złożenia spółdzielni przez jej członka oświadczenia woli obejmującego żądanie zwrotu wpłat dokonanych na udziały. Wypowiedzenie udziałów jest dokonane, gdy zostało doręczone spółdzielni w taki sposób, że mogła się ona zapoznać z jego treścią (art. 61 KC).

W świetle art. 21 PrSpółdz możliwość wypowiedzenia udziałów odnosi się tylko do udziałów nieobowiązkowych, czyli takich, których ilość przekracza minimum wymagane przez ustawę albo statut według stanu z chwili złożenia oświadczenia woli obejmującego żądanie zwrotu dokonanych wpłat.

Zgodnie z art. 21 PrSpółdz, zwrot wpłat dokonanych na udziały **nie może** nastąpić przed zatwierdzeniem sprawozdania finansowego za rok obrachunkowy, w którym członek dokonał wypowiedzenia udziałów. Tym samym ustawa określa implicite termin, przed upływem którego nie może nastąpić zwrot wpłat dokonanych na udziały. Termin, po upływie którego roszczenie o zwrot wpłat dokonanych na udziały, staje się wymagalne może określać statut. W statucie możliwe jest też określenie sposobu zwrotu wpłat dokonanych na udziały.

Zwrot wpłat dokonanych na udziały jest **wyłączony**, gdy zostały one przeznaczone na pokrycie strat spółdzielni na podstawie art. 38 § 1 pkt 4 w zw. z art. 19 § 2 PrSpółdz.

9) Art. 22 [Wypowiedzenie członkostwa]

„Członek spółdzielni może wystąpić z niej za wypowiedzeniem. Wypowiedzenie powinno być dokonane pod nieważnością na piśmie. Termin i okres wypowiedzenia określa statut. Za datę wystąpienia uważa się następnny dzień po upływie okresu wypowiedzenia.”

Zasada dobrowolności zrzeszania się w spółdzielni wyraża się nie tylko w możliwości przystępowania do spółdzielni, lecz również w możliwości wystąpienia z niej. Artykuł 22 PrSpółdz dotyczy drugiego z podanych wymiarów zasady dobrowolności zrzeszania się w spółdzielni. Ze względu na ścisły związek prawa do wypowiedzenia członkostwa z zasadą dobrowolności zrzeszania się w spółdzielni – jedną z podstawowych zasad prawa spółdzielczego, nie można go całkowicie wyłączyć ani nadmiernie ograniczać (por. wyr. SN z 17.6.2016 r., IV CSK 656/15, Legalis). Członek spółdzielni nie może się go skutecznie zrzec.

W doktrynie prawa spółdzielczego przyjmuje się, że nie jest dopuszczalne wystąpienie ze spółdzielni za porozumieniem, które wywołuje skutek natychmiastowy (bez zachowania terminu i okresu wypowiedzenia).

Od 5.10.2021 r. w wyniku zmiany art. 22 PrSpółdz wypowiedzenie członkostwa może być dokonane **pod rygorem nieważności** na piśmie utrwalonym zarówno w postaci papierowej, jak i elektronicznej (art. 16 § 1 PrSpółdz). Konieczność wypowiedzenia członkostwa w spółdzielni na piśmie ad solemnitatem **uniemożliwia** dokonanie tej czynności prawnej w sposób dorozumiany (per facta concludentia).

W wyniku wypowiedzenia członkostwa zaczyna upływać okres wypowiedzenia, a jego niezakończony upływ powoduje wystąpienie zainteresowanego członka ze spółdzielni. Wystąpienie ze spółdzielni za wypowiedzeniem powoduje ustanie praw i obowiązków składających się na treść stosunku członkostwa, chyba że statut lub przepis ustawy stanowi inaczej (por. art. 28 PrSpółdz).

Ustanie członkostwa wskutek jego wypowiedzenia może spowodować powstanie roszczenia o wypłatę udziałów na zasadach przewidzianych w art. 26 § 1 PrSpółdz i w statucie.

10) Art. 24 [Rozwiązanie członkostwa przez spółdzielnię]

„§ 1. Spółdzielnia może rozwiązać stosunek członkostwa tylko przez wykluczenie albo wykreślenie członka.

§ 2. Wykluczenie członka ze spółdzielni może nastąpić w wypadku, gdy z jego winy umyślnej lub z powodu rażącego niedbalstwa dalsze pozostawanie w spółdzielni nie da się pogodzić z postanowieniami statutu spółdzielni lub dobrymi obyczajami. Statut określa przyczyny wykluczenia.

§ 3. Członek niewykonujący obowiązków statutowych z przyczyn przez niego niezawinionych może być wykreślony z rejestru członków spółdzielni. Statut określa przyczyny wykreślenia.

§ 4. Wykluczenia albo wykreślenia może dokonać, stosownie do postanowień statutu, rada nadzorcza albo walne zgromadzenie spółdzielni. Organ, do którego kompetencji należy

podejmowanie uchwał w sprawie wykluczenia albo wykreślenia, ma obowiązek wysłuchać wyjaśnień zainteresowanego członka spółdzielni.

§ 5. Organ, który podjął uchwałę w sprawie wykreślenia albo wykluczenia, ma obowiązek zawiadomić członka na piśmie wraz z uzasadnieniem o wykreśleniu albo wykluczeniu ze spółdzielni w terminie dwóch tygodni od dnia podjęcia uchwały. Uzasadnienie powinno w szczególności przedstawiać motywy, którymi kierował się organ spółdzielni uznając, że zachowanie członka wyczerpuje przesłanki wykluczenia albo wykreślenia określone w statucie. Zawiadomienie zwrócone z powodu niezgłoszenia przez członka zmiany podanego przez niego adresu ma moc prawną doręczenia.

§ 6. Jeżeli organem właściwym w sprawie wykluczenia albo wykreślenia członka ze spółdzielni jest, zgodnie z postanowieniami statutu, rada nadzorcza, członek spółdzielni ma prawo: 1) odwołać się od uchwały o wykluczeniu albo wykreśleniu do walnego zgromadzenia, w terminie określonym w statucie, albo 2) zaskarżyć uchwałę rady nadzorczej do sądu w terminie sześciu tygodni od dnia doręczenia członkowi uchwały z uzasadnieniem; przepisy art. 42 stosuje się odpowiednio.

§ 6a. W przypadku doręczenia członkowi uchwały o wykluczeniu albo wykreśleniu wraz z uzasadnieniem z wykorzystaniem usługi rejestrowanego doręczenia elektronicznego do ustalenia dnia doręczenia stosuje się przepis art. 42 ustawy z dnia 18 listopada 2020 r. o doręczeniach elektronicznych.

§ 7. W wypadku bezskutecznego upływu terminu do rozpatrzenia odwołania przez walne zgromadzenie, termin do zaskarżenia do sądu uchwały rady nadzorczej, o którym mowa w § 6 pkt 2, biegnie od dnia, w którym odwołanie powinno być najpóźniej rozpatrzone.

§ 8. W wypadku wniesienia do walnego zgromadzenia odwołania od uchwały rady nadzorczej w sprawie wykluczenia albo wykreślenia członek spółdzielni ma prawo być obecny przy rozpatrywaniu odwołania i popierać je. Do wniesienia odwołania i jego rozpatrzenia stosuje się postanowienia statutu o postępowaniu wewnątrzspółdzielczym.

§ 9. Jeżeli statut nie przewiduje postępowania wewnątrzspółdzielczego, termin do wniesienia odwołania, o którym mowa w § 6 pkt 1, wynosi miesiąc od dnia doręczenia zawiadomienia o wykluczeniu albo wykreśleniu wraz z uzasadnieniem. Odwołanie powinno być rozpatrzone na najbliższym walnym zgromadzeniu, nie później jednak niż w ciągu dwunastu miesięcy od dnia wniesienia odwołania. Odwołujący się członek spółdzielni powinien być zawiadomiony o terminie walnego zgromadzenia co najmniej trzy tygodnie przed tym terminem.

§ 10. Wykluczenie albo wykreślenie staje się skuteczne z chwilą:

- 1) bezskutecznego upływu terminu do zaskarżenia do sądu uchwały rady nadzorczej, chyba że członek przed upływem tego terminu wniósł odwołanie od uchwały rady do walnego zgromadzenia;
- 2) bezskutecznego upływu terminu do wniesienia do walnego zgromadzenia odwołania od uchwały rady nadzorczej, jeżeli termin ten jest dłuższy od terminu do zaskarżenia do sądu uchwały rady;
- 3) bezskutecznego upływu terminu do zaskarżenia do sądu uchwały walnego zgromadzenia;
- 4) prawomocnego oddalenia przez sąd powództwa o uchylenie uchwały rady nadzorczej albo walnego zgromadzenia.”

W przeciwieństwie do członka, który może wypowiedzieć członkostwo bez jakiegokolwiek powodu, spółdzielnia nie ma takiej swobody rozwiązywania stosunku członkostwa. W komentowanym przepisie określone zostały dwa tryby rozwiązywania przez spółdzielnię

stosunku członkostwa (wykluczenie i wykreślenie), przesłanki warunkujące zastosowanie każdego z tych trybów oraz procedurę odwoławczą.

Wykluczenie

Rozwiązanie stosunku członkostwa wskutek wykluczenia może nastąpić, gdy z winy umyślnej członka lub z powodu jego rażącego niedbalstwa dalsze pozostawanie w spółdzielni nie da się pogodzić z postanowieniami statutu lub dobrymi obyczajami. W art. 24 § 2 PrSpółdz określona została zasada odpowiedzialności członka oraz kryteria oceny jego zachowania, które może prowadzić do wykluczenia go ze spółdzielni. Przepis ten nie określa jednak samych zachowań członka, które mogą stanowić przyczynę uzasadniającą zastosowanie tej sankcji organizacyjnej.

W doktrynie i orzecznictwie jest prezentowany pogląd, zgodnie z którym wykluczenie powinno być traktowane jako środek ostateczny stosowany wtedy, gdy inne środki służące do egzekwowania obowiązków ustawowych i statutowych okazały się nieskuteczne albo w świetle całokształtu okoliczności, a w szczególności dotychczasowego postępowania członka spółdzielni oczywiście niecelowe jest sięganie po inne środki. Ocena w kwestii wyboru środka adekwatnego do sytuacji należy do odpowiednich organów spółdzielni.

Zastosowanie sankcji organizacyjnej w postaci wykluczenia może być rozważane, gdy zachowanie członka spełnia kryteria **obiektywnej nieprawidłowości** i **subiektywnej zarzucalności**. Przesłanka obiektywnej nieprawidłowości powinna być badana **najpierw**. Jest ona spełniona, gdy zachowanie członka powoduje, że jego dalsze pozostawanie w spółdzielni nie daje się pogodzić z postanowieniami statutu lub dobrymi obyczajami. Postanowienia statutu i dobre obyczaje są niezależnymi od siebie podstawami oceny zachowania członka spółdzielni. Mogą się one na siebie nakładać, lecz może również mieć miejsce sytuacja, w której zachowanie członka spółdzielni nieprawidłowe w świetle postanowień statutu nie narusza dobrych obyczajów. Nie można również wykluczyć sytuacji, w której statut nie odnosi się do zachowania członka spółdzielni, które nie daje się pogodzić z dobrymi obyczajami. **Stwierdzenie obiektywnej nieprawidłowości** zachowania członka spółdzielni jest możliwe **już wtedy, gdy** nie daje się ono pogodzić tylko z postanowieniami statutu **albo** z dobrymi obyczajami. Gdy zachowanie członka nie jest obiektywnie nieprawidłowe z punktu widzenia kryteriów określonych w art. 24 § 2 PrSpółdz, bezprzedmiotowe i niecelowe jest badanie, czy jest ono subiektywnie zarzucalne. Natomiast, jeśli zachowanie członka spełnia kryteria obiektywnej nieprawidłowości, celowe jest zbadanie, czy jest ono również subiektywnie zarzucalne. W świetle art. 24 § 2 PrSpółdz oznacza to, że zachowanie powodujące, że pozostawanie przez danego członka w spółdzielni nie da się pogodzić z jej statutem lub dobrymi obyczajami musi być wynikiem winy umyślnej lub rażącego niedbalstwa. W świetle art. 24 § 2 PrSpółdz uzasadniony jest wniosek, że **nie jest dopuszczalna zmiana kryteriów** obiektywnej nieprawidłowości ani subiektywnej zarzucalności zachowania członka, które może stanowić przyczynę jego wykluczenia. W szczególności **nie jest dopuszczalne zaostwienie** z punktu widzenia członka spółdzielni kryteriów oceny jego zachowania mającego stanowić przyczynę wykluczenia w ten sposób, aby było ono możliwe z powodu zachowania jedynie lekkomyślnego.

W statucie powinny być jednak określone zachowania członka spółdzielni, które mogą stanowić **przyczynę jego wykluczenia** (art. 24 § 2 zd. 2 PrSpółdz). **Przyczynami wykluczenia** wskazanymi w statucie spółdzielni mogą być **w szczególności**: działanie na szkodę spółdzielni, utrata kwalifikacji będących przesłanką uzyskania członkostwa, pozbawienie praw publicznych, popełnienie czynu niedającego się pogodzić z celami lub zasadami prowadzenia działalności przez spółdzielnię. Zachowanie stanowiące przyczynę wykluczenia **może, ale nie musi**, polegać na niewykonywaniu przez członka **obowiązków względem spółdzielni**. W sposób szczególny zostały określone przyczyny wykluczenia ze spółdzielni pracy w art. 193 § 1 PrSpółdz. Problematyce spółdzielni pracy będzie poświęcony odrębny wykład na którym będzie omówione również to zagadnienie.

Na podstawie art. 24 § 2 zd. 2 PrSpółdz można mieć wątpliwości, czy statut jest wyłączną podstawą umożliwiającą wskazywanie zachowania członka mogącego stanowić przyczynę jego wykluczenia ze spółdzielni, czy też jest jedną z dwóch podstaw – obok przepisów ustawy. Artykuł 24 § 2 zd. 2 PrSpółdz nie uzasadnia rozumowania a contrario prowadzącego do wniosku, że statut jest wyłączną podstawą do wskazania zachowań mogących stanowić przyczynę wykluczenia ze spółdzielni. Celem tego przepisu wydaje się bowiem umożliwienie spółdzielni kształtowania przyczyn wykluczenia członka, a nie wyłączenie kompetencji ustawodawcy w tym zakresie. W konsekwencji należy stwierdzić, że **przyczynę wykluczenia** ze spółdzielni może stanowić zachowanie członka wskazane **nie tylko w statucie, lecz również w przepisie ustawy** umożliwiającym zrekonstruowanie zachowania, które może uzasadniać rozwiązanie stosunku członkostwa.

W art. 24 PrSpółdz nie został określony termin na wykluczenie członka. Przyczyną wykluczenia nie powinno być jednak jego zachowanie, które miało miejsce na tyle dawno, że możliwe jest uznanie, że w chwili jego dokonywania stanowi działanie podejmowane wyłącznie w celu szkody członkowi, a nie w celu ochrony interesów spółdzielni, jej członków, czy zasad rządzących jej działaniem. Możliwość wykluczenia została ograniczona w czasie przez ustawodawcę w spółdzielniach pracy miesięcznym od uzyskania przez spółdzielnię wiadomości o okolicznościach je uzasadniających (art. 193 § 3 PrSpółdz).

Wykreślenie

Wykreślenie z rejestru jest drugim – obok wykluczenia – trybem umożliwiającym spółdzielni **jednostronne** spowodowanie ustania stosunku członkostwa. Zgodnie z art. 24 § 3 PrSpółdz, członek niewykonujący obowiązków statutowych z przyczyn przez niego niezawinionych może być wykreślony z rejestru członków spółdzielni. Przyczyny wykreślenia określa statut z zastrzeżeniem art. 194 PrSpółdz. W art. 194 PrSpółdz określone zostały przyczyny wykreślenia z rejestru członków spółdzielni pracy.

Wykreślenie z rejestru jest sankcją organizacyjną, której wymierzenie przez spółdzielnię jest **niezależne od winy** karanego z jej pomocą członka. Jej zastosowanie jest jednak możliwe wtedy, gdy członek **nie wykonuje** swoich **obowiązków statutowych** względem spółdzielni. W art. 24 § 3 PrSpółdz jest określona nie tylko obiektywna (niezależna od winy) zasada odpowiedzialności członka, wobec którego może zostać wymierzona sankcja wykreślenia, lecz również ogólna przyczyna mogąca uzasadniać jej zastosowanie – niewykonywanie obowiązków statutowych. W świetle art. 24 § 3 PrSpółdz uzasadniony jest wniosek, że rolą

statutu jest w istocie jedynie doprecyzowanie ogólnie wskazanej w tym przepisie przyczyny wykreślenia członka z rejestru.

Wykreślenia z rejestru członków, które jest sankcją organizacyjną przewidzianą w art. 24 § 3 PrSpółdz, **nie można utożsamiać** z przewidzianym w art. 25 § 1 PrSpółdz **skreśleniem** z rejestru członków, które jest czynnością materialno-techniczną dokonywaną w następstwie śmierci członka.

Uchwała w sprawie wykluczenia albo wykreślenia

W świetle art. 24 § 4 PrSpółdz do wykluczenia i wykreślenia niezbędne jest podjęcie uchwały przez właściwy organ spółdzielni. **Organ**, do którego kompetencji należy podejmowanie uchwał w sprawie wykluczenia i wykreślenia, wskazuje **statut**. Statut może przyznawać kompetencję w tym zakresie radzie nadzorczej albo walnemu zgromadzeniu. Organ ten ma obowiązek wysłuchać wyjaśnień zainteresowanego członka spółdzielni.

W związku z tym, że **zapewnienie** zainteresowanemu członkowi **możliwości bycia wysłuchanym** jest obowiązkiem spółdzielni, a zarazem **obligatoryjnym elementem postępowania** w sprawie wykluczenia oraz wykreślenia, naruszenie prawa do bycia wysłuchanym jest podstawą uchylenia uchwały o wykluczeniu albo wykreśleniu z przyczyn formalnych.

Organ spółdzielni właściwy do podjęcia uchwały ukierunkowanej na rozwiązanie stosunku członkostwa ma obowiązek **zawiadomić** zainteresowanego członka o jego wykluczeniu albo wykreśleniu **na piśmie** w terminie **2 tygodni** od dnia podjęcia tej uchwały. Zawiadomienie o wykluczeniu albo wykreśleniu **powinno zawierać** precyzyjne **wskazanie uchwały** o wykluczeniu albo wykreśleniu, w szczególności podanie daty jej podjęcia oraz stosowanego w spółdzielni oznaczenia uchwał **oraz uzasadnienie** wskazujące w szczególności **motywy**, którymi kierował się organ spółdzielni, uznając, że zachowanie członka wyczerpuje przesłanki wykluczenia albo wykreślenia określone w szczególności w statucie. Uzasadnienie może uwzględniać okoliczności faktyczne, które istniały w chwili podejmowania uchwały o wykluczeniu albo wykreśleniu i były rozpatrywane przez właściwy organ. **Zawiadomienie** zainteresowanego członka o jego wykluczeniu albo wykreśleniu jest **niezbędne** niezależnie od tego, czy był on obecny przy podejmowaniu uchwały przez właściwy organ spółdzielni, czy też nie.

Doręczenie zainteresowanemu członkowi zawiadomienia o podjęciu uchwały o jego wykluczeniu albo wykreśleniu bez uzasadnienia powoduje, że nie rozpoczyna się bieg terminów określonych w art. 24 § 6 PrSpółdz na złożenie odwołania albo zaskarżenie. Za **równoznaczne z brakiem uzasadnienia** należy traktować uzasadnienie, które odnosi się do innego członka spółdzielni niż zainteresowany albo nie wskazuje żadnych motywów, którymi kierował się organ uznając, że zachowanie członka wyczerpuje przesłanki wykluczenia albo wykreślenia określone w statucie.

Środki ochrony prawnej wobec uchwały o wykluczeniu albo wykreśleniu

W sytuacji, gdy organem właściwym do podjęcia uchwały o wykluczeniu oraz wykreśleniu jest walne zgromadzenie, jej kwestionowanie polega na zaskarżeniu zgodnie z art. 42

PrSpółdz (por. szerzej komentarz do art. 42 PrSpółdz). Natomiast gdy podjęcie uchwały o wykluczeniu oraz wykreśleniu należy do kompetencji rady nadzorczej, jej kwestionowanie może przybrać postać odwołania do walnego zgromadzenia (art. 24 § 6 pkt 1 PrSpółdz) albo zaskarżenia do sądu (art. 24 § 6 pkt 2 PrSpółdz).

Wybór między dwoma sposobami kwestionowania uchwały rady nadzorczej o wykluczeniu albo wykreśleniu **należy do zainteresowanego członka**. Wniesienie odwołania od uchwały rady nadzorczej do walnego zgromadzenia nie zamyka definitywnie możliwości jej zaskarżenia do sądu (art. 24 § 7 w zw. z art. 24 § 9 PrSpółdz) oraz nie uniemożliwia zaskarżenia do sądu na podstawie art. 42 PrSpółdz uchwały walnego zgromadzenia zawierającej rozstrzygnięcie wydane w wyniku rozpatrzenia odwołania. Natomiast zaskarżenie uchwały rady nadzorczej o wykluczeniu albo wykreśleniu do sądu powoduje umorzenie postępowania wewnątrzspółdzielczego (art. 32 § 3 PrSpółdz).

Termin na wniesienie odwołania od uchwały rady nadzorczej o wykluczeniu albo wykreśleniu może być określony w statucie. Jeśli jednak **nie został on określony w statucie** wynosi on **miesiąc od dnia doręczenia zawiadomienia** o podjęciu uchwały o wykluczeniu albo wykreśleniu wraz z uzasadnieniem.

Jeśli zainteresowany członek **wniósł do walnego zgromadzenia odwołanie** od uchwały rady nadzorczej o jego wykluczeniu albo wykreśleniu, odwołanie to powinno być rozpatrzone **w terminie** określonym **w statucie** w postępowaniu wewnątrzspółdzielczym (art. 32 § 1 PrSpółdz), a jeśli statut nie określa terminu na rozpatrzenie odwołania, powinno być ono rozpatrzone **na najbliższym walnym zgromadzeniu, nie później** jednak niż **w ciągu 12 miesięcy** od dnia jego wniesienia (art. 24 § 9 zd. 2 PrSpółdz). W przypadku wniesienia do walnego zgromadzenia odwołania od uchwały rady nadzorczej o wykluczeniu albo wykreśleniu członek ma prawo być obecny przy jego rozpatrywaniu i popierać je (art. 24 § 8 zd. 1 PrSpółdz). Prawo to może być wykonywane osobiście lub przez pełnomocnika.

W wyniku rozpatrzenia odwołania od uchwały rady nadzorczej o wykluczeniu albo wykreśleniu walne zgromadzenie może utrzymać ją w mocy albo uchylić i tym samym przywrócić członkostwo (tak M. Gersdorf, w: Gersdorf, Ignatowicz, Prawo spółdzielcze, 1985, art. 24, s. 72).

Termin na zaskarżenie uchwały rady nadzorczej **do sądu** wynosi **6 tygodni od dnia doręczenia członkowi zawiadomienia** o podjęciu uchwały o wykluczeniu albo wykreśleniu wraz z uzasadnieniem.

Sąd, rozpatrując powództwo o uchylenie uchwały rady nadzorczej o wykluczeniu albo wykreśleniu, powinien uwzględniać okoliczności istniejące w dacie podejmowania tej uchwały i wskazane w jej uzasadnieniu zawartym w zawiadomieniu (por. M. Gersdorf, w: Gersdorf, Ignatowicz, Prawo spółdzielcze, 1985, art. 24, s. 74).

Skuteczność wykluczenia i wykreślenia

Wykluczenie i wykreślenie staje się skuteczne z chwilą bezskutecznego upływu terminu na zakwestionowanie uchwały rady nadzorczej poprzez wniesienie odwołania albo zaskarżenie tej uchwały do sądu – zależnie od tego, z którego z tych środków ochrony prawnej można

korzystać w dłuższym czasie, bezskutecznego upływu termin na zaskarżenie uchwały walnego zgromadzenia do sądu albo prawomocnego oddalenia przez sąd powództwa o uchylenie uchwały rady nadzorczej albo walnego zgromadzenia.

11) Art. 26 [Wypłata udziału byłego członka]

„§ 1. Udział byłego członka wypłaca się na podstawie zatwierdzonego sprawozdania finansowego za rok, w którym członek przestał należeć do spółdzielni. Sposób i terminy wypłaty określa statut.

§ 2. Byłemu członkowi nie przysługuje prawo do funduszu zasobowego oraz do innego majątku spółdzielni, z zastrzeżeniem art. 125 § 5a.”

W art. 26 § 1 PrSpółdz ustawodawca określa zasadniczy majątkowy skutek ustania członkostwa w spółdzielni. Jest nim obowiązek wypłaty udziału. Obowiązek ten może powstać na podstawie zatwierdzonego sprawozdania finansowego za rok, w którym ustał stosunek członkostwa.

Sposób i termin wypłaty udziału byłego członka określa statut.

Zgodnie z art. 26 § 2 PrSpółdz, byłemu członkowi nie przysługuje prawo do funduszu zasobowego powstającego w szczególności z wpłat wpisowego, części nadwyżki bilansowej lub innych źródeł (art. 78 § 1 pkt 2 PrSpółdz) ani innego majątku spółdzielni, za wyjątkiem udziału w pozostałym majątku spółdzielni określonym w art. 125 § 5 PrSpółdz (nadwyżce likwidacyjnej) na zasadach określonych w art. 125 § 5a PrSpółdz.

12) Art. 27 [Wierzytelność o wypłatę udziału; roszczenie o zwrot wkładów]

„§ 1. Członek może rozporządzać swoimi roszczeniami do spółdzielni o wypłatę udziałów oraz o zwrot wkładów lub o wypłatę ich równowartości ze skutecznością od dnia, w którym roszczenia te stały się wymagalne.

§ 2. Wierzyciel członka może uzyskać zaspokojenie z jego udziałów dopiero z chwilą ustania członkostwa.

§ 3. Jeżeli egzekucja z innego majątku członka okaże się bezskuteczna, a przepis szczególny nie stanowi inaczej, wierzyciel członka może skierować egzekucję do wniesionych przez członka wkładów. W takim wypadku roszczenie członka o zwrot wkładów lub ich równowartości staje się wymagalne po upływie sześciu miesięcy od dnia zajęcia wkładów, chyba że wymagalność tego roszczenia nastąpiła wcześniej na podstawie innych przepisów.

§ 4. W razie zajęcia przez wierzyciela członka wkładów stanowiących środki produkcji, spółdzielni służy prawo pierwszeństwa ich nabycia w postępowaniu egzekucyjnym.

§ 5. Wierzytelności spółdzielni do członka z tytułu wpłat na udziały nie podlegają zajęciu na rzecz wierzycieli spółdzielni.”

13) Art. 28 [Rozszerzenie zakresu uczestnictwa w pokrywaniu strat]

„W razie otwarcia likwidacji w ciągu sześciu miesięcy lub wszczęcia postępowania upadłościowego w ciągu roku od dnia, w którym członek przestał należeć do spółdzielni,

obowiązany jest on wobec spółdzielni do uczestniczenia w pokrywaniu jej strat tak, jak gdyby był nadal członkiem.”

Należy również zauważyć, że ustawodawca w art 28 pr. sp. rozszerzył zakres uczestnictwa w pokrywaniu strat wskazując, że w razie otwarcia likwidacji w ciągu sześciu miesięcy lub wszczęcia postępowania upadłościowego w ciągu roku od dnia, w którym członek przestał należeć do spółdzielni, obowiązany jest on wobec spółdzielni do uczestniczenia w pokrywaniu jej strat tak, jak gdyby był nadal członkiem. Oczywiście do wysokości swoich udziałów.

14) Art. 29 [Przedawnienie roszczeń członka]

„§ 1. Roszczenia o wypłatę udziałów, udziału w nadwyżce bilansowej oraz z tytułu zwrotu wkładów albo ich równowartości pieniężnej ulegają przedawnieniu z upływem trzech lat.

§ 2. (uchylony)

§ 3. Przepis § 1 nie ma zastosowania do roszczeń o zwrot nieruchomości.”

Roszczenia o wypłatę udziałów, udziału w nadwyżce bilansowej oraz z tytułu zwrotu wkładów albo ich równowartości pieniężnej ulegają przedawnieniu z upływem trzech lat. Natomiast roszczenia o zwrot nieruchomości nie przedawniają się.

Przedawnienie roszczeń względem spółdzielni powoduje, że środki przeznaczone na ich zaspokojenie powinny być przeznaczone na fundusz zasobowy.

15) Art. 30 [Rejestr członków]

„Zarząd spółdzielni prowadzi rejestr członków zawierający ich imiona i nazwiska oraz miejsce zamieszkania (w odniesieniu do członków będących osobami prawnymi – ich nazwę i siedzibę), wysokość zadeklarowanych i wniesionych udziałów, wysokość wniesionych wkładów, ich rodzaj, jeżeli są to wkłady niepieniężne, zmiany tych danych, datę przyjęcia w poczet członków, datę wypowiedzenia członkostwa i jego ustania, a także inne dane przewidziane w statucie. Członek spółdzielni, jego małżonek i wierzyciel członka lub spółdzielni ma prawo przeglądać rejestr.”

Zgodnie z art. 30 pr. sp. zarząd spółdzielni prowadzi rejestr członków zawierający ich imiona i nazwiska oraz miejsce zamieszkania (w odniesieniu do członków będących osobami prawnymi – ich nazwę i siedzibę), wysokość zadeklarowanych i wniesionych udziałów, wysokość wniesionych wkładów, ich rodzaj, jeżeli są to wkłady niepieniężne, zmiany tych danych, datę przyjęcia w poczet członków, datę wypowiedzenia członkostwa i jego ustania, a także inne dane przewidziane w statucie. Członek spółdzielni, jego małżonek i wierzyciel członka lub spółdzielni ma prawo przeglądać rejestr.

Zarząd może udzielić pełnomocnictwa jednemu z jego członków lub innej osobie do prowadzenia rejestru członków w sposób określony w art. 55 PrSpółdz. Niewykonywanie lub nienależyte wykonywanie obowiązku prowadzenia rejestru członków może wyrządzić szkodę członkom lub innym podmiotom, które działały w zaufaniu do zawartych w nim danych. Za szkody wynikłe z niewykonania lub nienależytego wykonywania obowiązku prowadzenia rejestru odpowiedzialność ponosi spółdzielnia.

16) Art. 31 [Odpis statutu i regulaminów]

„Zarząd spółdzielni powinien wydać każdemu członkowi na jego żądanie odpis statutu oraz regulaminów wydanych na podstawie tego statutu.”

Przewidziane w art. 31 PrSpółdz prawo do uzyskania odpisu statutu spółdzielni oraz regulaminów wydanych na jego podstawie jest przejawem zasady jawności wewnętrznej obowiązującej w prawie spółdzielczym (por. komentarz do art. 18 PrSpółdz). Prawo to ma charakter niemajątkowy. Przysługuje ono każdemu członkowi spółdzielni.

Z prawem przysługującym każdemu członkowi spółdzielni na podstawie art. 31 PrSpółdz skorelowany jest obowiązek spółdzielni wydania odpisu statutu spółdzielni oraz ustanowionych na jego podstawie regulaminów. Obowiązek ten spółdzielnia wykonuje działając przez zarząd.

Prawo przewidziane w art. 31 PrSpółdz może być dochodzone na drodze sądowej.

17) Art. 32 [Postępowanie wewnątrzspółdzielcze]

„§ 1. Statut może stanowić, że w określonych w nim sprawach między członkiem a spółdzielnią, członkowi przysługuje prawo odwołania się od uchwały organu spółdzielni do innego wskazanego w statucie organu spółdzielni w postępowaniu wewnątrzspółdzielczym. W tym wypadku statut powinien określać zasady i tryb postępowania wewnątrzspółdzielczego, a w szczególności terminy wniesienia i rozpatrzenia odwołania.

§ 2. W wypadku wniesienia przez członka odwołania w postępowaniu wewnątrzspółdzielczym bieg przedawnienia i terminów zawitych ulega zawieszeniu do dnia zakończenia tego postępowania, jednakże przez okres nie dłuższy niż rok od dnia, w którym organ odwoławczy powinien rozpatrzyć odwołanie.

§ 3. Postanowienia statutu o postępowaniu wewnątrzspółdzielczym nie mogą ograniczać dochodzenia przez członków ich praw na drodze sądowej. W wypadku zaskarżenia przez członka uchwały w postępowaniu wewnątrzspółdzielczym i sądowym, postępowanie wewnątrzspółdzielcze ulega umorzeniu.”

Na podstawie art. 32 § 1 PrSpółdz w statucie spółdzielni w sprawach między członkiem i spółdzielnią może być przewidziane postępowanie wewnątrzspółdzielcze, w którym członkowi przysługuje prawo odwołania się od uchwały organu spółdzielni do jej innego organu wskazanego w statucie. W przypadku, gdy w statucie przewidziane jest postępowanie wewnątrzspółdzielcze, powinny być w nim określone zasady i tryb tego postępowania, w tym terminy wniesienia i rozpatrzenia odwołania.

W art. 32 § 2 PrSpółdz ustawodawca określa wpływ wniesienia odwołania w postępowaniu wewnątrzspółdzielczym na bieg terminów przedawnienia i terminów zawitych. Zgodnie z powołanym przepisem, bieg wskazanych w nim terminów ulega zawieszeniu ex lege na czas wewnątrzspółdzielczego postępowania odwoławczego nie dłużej jednak niż na rok od dnia, w którym organ odwoławczy powinien rozpatrzyć odwołanie.

W świetle art. 32 § 3 PrSpółdz członkowi przysługuje wybór, czy poszukiwać ochrony prawnej na drodze sądowej, czy też w postępowaniu wewnątrzspółdzielczym.

Postanowienia statutu o postępowaniu wewnątrzspółdzielczym nie mogą ograniczać członkom spółdzielni możliwości dochodzenia ich praw na drodze sądowej. W przypadku, gdy członek spółdzielni poszukuje ochrony prawnej zarówno na drodze sądowej, jak i w postępowaniu wewnątrzspółdzielczym w tym samym czasie – postępowanie wewnątrzspółdzielcze ulega umorzeniu.

18) Art. 35 [Organy spółdzielni]

„§ 1. Organami spółdzielni są:

- 1) walne zgromadzenie;
- 2) rada nadzorcza, zwana dalej "radą";
- 3) zarząd;
- 4) w spółdzielniach, w których walne zgromadzenie jest zastąpione przez zebranie przedstawicieli – zebrania grup członkowskich (art. 59).

§ 2. Wybory do organów spółdzielni, o których mowa w paragrafie poprzedzającym, dokonywane są w głosowaniu tajnym spośród nieograniczonej liczby kandydatów. Odwołanie członka organu następuje także w głosowaniu tajnym.

§ 3. Statut może przewidywać powołanie także innych organów niż wymienione w § 1, składających się z członków spółdzielni. W takim przypadku statut określa zakres uprawnień tych organów oraz zasady wyboru i odwoływania ich członków. Do zwoływania posiedzeń tych organów i warunków podejmowania przez nie uchwał przepisy § 41–44 stosuje się odpowiednio.

§ 4. Jeżeli statut nie stanowi inaczej, przy obliczaniu wymaganej większości głosów dla podjęcia uchwały przez organ spółdzielni uwzględnia się tylko głosy oddane za i przeciw uchwale.

§ 41. Członek rady nadzorczej lub członek zarządu mogą żądać zwołania posiedzenia rady nadzorczej albo zarządu, podając proponowany porządek obrad, lub podjęcia określonej uchwały na piśmie albo przy wykorzystaniu środków bezpośredniego porozumiewania się na odległość.

§ 42. Jeżeli przewodniczący rady nadzorczej albo prezes zarządu nie zwoła posiedzenia albo nie zarządzi głosowania na piśmie albo przy wykorzystaniu środków bezpośredniego porozumiewania się na odległość na dzień przypadający w terminie tygodnia od dnia otrzymania żądania, wnioskodawca może samodzielnie zwołać posiedzenie, podając jego datę i miejsce albo zarządzić głosowanie na piśmie albo przy wykorzystaniu środków bezpośredniego porozumiewania się na odległość.

§ 43. Uchwała organu może być podjęta, jeżeli wszyscy członkowie organu zostali prawidłowo zawiadomieni o posiedzeniu organu albo głosowaniu na piśmie albo przy wykorzystaniu środków bezpośredniego porozumiewania się na odległość. Uchwała może być również wynikiem głosów częściowo oddanych na posiedzeniu, częściowo na piśmie lub przy wykorzystaniu środków bezpośredniego porozumiewania się na odległość.

§ 44. Przy obliczaniu kworum uwzględnia się członków organów uczestniczących przez oddanie głosu na piśmie lub przy wykorzystaniu środków bezpośredniego porozumiewania się na odległość.

§ 5. Szczegółowy tryb zwoływania posiedzeń organów, o których mowa w § 1 pkt 2–4 i § 3, oraz sposób i warunki podejmowania uchwał przez te organy określa statut lub przewidziane w nim regulaminy tych organów.”

Artykuł 35 § 1 PrSpółdz określa strukturę organizacyjną spółdzielni. Jej organami są przede wszystkim walne zgromadzenie, rada nadzorcza, zarząd, a w razie zastąpienia walnego zgromadzenia zebraniem przedstawicieli – także zebrania grup członkowskich. Dodatkowo, o ile statut tak stanowi, w spółdzielni mogą funkcjonować inne organy, składające się z jej członków (art. 35 § 3 zd. 1 PrSpółdz).

Co do zasady, organy spółdzielni podejmują uchwały względną większością głosów (art. 35 § 4 PrSpółdz). Dla powzięcia uchwały niezbędne jest zatem uzyskanie przewagi głosów za nad głosami przeciw, głosy wstrzymujące się są natomiast prawnie irrelewantne (czyli nieistotne). Reguła ta ma jedynie dyspozytywny charakter, a zatem dopuszczalne jest przyjęcie w statucie spółdzielni zasady bezwzględnej większości głosów. W takim wypadku dla podjęcia uchwały konieczne jest uzyskanie przewagi głosów za nad sumą głosów przeciw i wstrzymujących się.

Organy spółdzielni podejmują uchwały przede wszystkim w trakcie odbywającego się w konkretnym miejscu i czasie posiedzenia organu, w którym jego członkowie biorą udział osobiście. Alternatywą w stosunku do tego tradycyjnego rozwiązania jest podejmowanie uchwał na piśmie bądź przy użyciu środków bezpośredniego porozumiewania się na odległość. Możliwość ta jest zarezerwowana zasadniczo tylko dla zarządu i rady nadzorczej (art. 35 § 41–44 PrSpółdz); na mocy jednak dodatkowego odesłania, tzw. pozaposiedzeniowe tryby podejmowania uchwał stosuje się odpowiednio także w przypadku organów fakultatywnych spółdzielni, których powołanie przewidziano w statucie (art. 35 § 3 zd. 3 PrSpółdz) oraz zebrań grup członkowskich (art. 59 § 1 zd. 3 PrSpółdz). Co do zasady, podejmowanie uchwał na piśmie lub przy wykorzystaniu środków bezpośredniego porozumiewania się na odległość jest natomiast wykluczone w przypadku najwyższego organu spółdzielni, tj. walnego zgromadzenia (zebrania przedstawicieli). Wyjątkowo, ustawodawca dopuszcza taką możliwość w stosunku do ww. organów w czasie trwania stanu zagrożenia epidemicznego lub stanu epidemii, i to niezależnie od brzmienia statutu w powyższym względzie. Por. art. 36 § 9-13 PrSpółdz.

Gdy chodzi o szczegółowe zasady procedowania organów spółdzielni, ustawodawca odsyła w tym względzie do odpowiednich postanowień statutu spółdzielni i przewidzianych w nim regulaminów (art. 35 § 5 PrSpółdz).

W spółdzielni należy wyróżnić organy obligatoryjne i organy fakultatywne (art. 35 § 1 i 3 PrSpółdz). Do **organów obligatoryjnych** należą: 1) walne zgromadzenie; 2) rada nadzorcza, która w sytuacji określonej w art. 46 § 2 PrSpółdz może być zastąpiona przez komisję rewizyjną; 3) zarząd oraz 4) zebrania grup członkowskich. Ten ostatni organ może wystąpić wyłącznie w strukturze organizacyjnej takiej spółdzielni, w której walne zgromadzenie zostało zastąpione przez zebranie przedstawicieli. **Organami fakultatywnymi** są z kolei często rady osiedli, komitety kolonii czy też komitety domowe.

Walne zgromadzenie jest najwyższym organem spółdzielni (por. art. 36 § 1 PrSpółdz).

Do jego kompetencji należy zwłaszcza:

1) podejmowanie uchwał w kluczowych sprawach spółdzielni (w tym rozpatrywanie i zatwierdzanie sprawozdań rocznych i sprawozdań finansowych, udzielanie absolutorium członkom zarządu, podział nadwyżki bilansowej;

- 2) wyrażanie zgody na dokonanie (przez zarząd) określonych czynności prawnych;
 - 3) oznaczanie najwyższej sumy zobowiązań spółdzielni oraz
 - 4) o ile statut tak stanowi, powoływanie i odwoływanie członków zarządu i rady nadzorczej.
- Niezależnie jednak od tego, który organ wybiera – stosownie do postanowień statutu – członków zarządu, walne zgromadzenie może odwołać tych członków zarządu, którym nie udzieliło absolutorium (art. 49 § 4 PrSpółdz). Analogicznie przedstawia się pozycja (i kompetencje) zebrania przedstawicieli członków spółdzielni.

Zgodnie z art. 37 Statut może postanowić, że jeżeli ilość członków przekroczy liczbę w nim określoną, walne zgromadzenie członków zostaje zastąpione przez zebranie przedstawicieli. W takim wypadku statut powinien określać zasady ustalania liczby przedstawicieli i ich wyboru oraz czas trwania przedstawicielstwa. Do zebrania przedstawicieli stosuje się odpowiednio przepisy niniejszej ustawy i statutu o walnych zgromadzeniach. O czasie, miejscu i porządku obrad zebrania przedstawicieli należy zawiadomić wszystkich członków spółdzielni w sposób wskazany w statucie. Członek spółdzielni niebędący przedstawicielem może uczestniczyć w zebraniu przedstawicieli bez prawa głosu.

Rada nadzorcza

Rada nadzorcza sprawuje kontrolę i nadzór nad działalnością spółdzielni. Do kompetencji rady nadzorczej należy również: 1) wyrażanie zgody na dokonanie (przez zarząd) określonych czynności prawnych; 2) reprezentacja spółdzielni w stosunkach z członkami zarządu oraz 3) o ile statut tak stanowi, powoływanie i odwoływanie członków zarządu. Rada nadzorcza jest organem kadencyjnym.

Zarząd

Zarząd kieruje działalnością spółdzielni i reprezentuje ją na zewnątrz. Podejmowanie decyzji niezastrzeżonych w ustawie lub statucie innym organom należy do zarządu. Sposób reprezentacji spółdzielni został określony w art. 54 PrSpółdz. W spółdzielni o zarządzie co najmniej dwuosobowym oświadczenia woli są składane przez dwóch członków zarządu lub jednego członka zarządu i pełnomocnika. Z kolei w spółdzielni o zarządzie jednoosobowym oświadczenia woli są składane przez prezesa lub przez dwóch pełnomocników.

Członkowie zarządu są zwykle wybierani na czas nieoznaczony, chociaż w statucie spółdzielni można wprowadzić kadencyjność zarządu.

Zebrania grup członkowskich

Zebrania grup członkowskich mogą być wkomponowane w strukturę organizacyjną tylko tych spółdzielni, w których walne zgromadzenie zostało zastąpione zebraniem przedstawicieli. Do kompetencji zebrań grup członkowskich należy:

- 1) wybieranie i odwoływanie przedstawicieli na zebranie przedstawicieli;
- 2) o ile statut tak stanowi, powoływanie i odwoływanie członków rady nadzorczej;
- 3) rozpatrywanie spraw, które mają być przedmiotem obrad najbliższego zebrania przedstawicieli i zgłaszanie wniosków w tych sprawach;
- 4) rozpatrywanie okresowych sprawozdań rady nadzorczej i zarządu;

5) wyrażanie opinii i zgłaszanie do właściwych organów spółdzielni wniosków w sprawach spółdzielni.

Inne organy

Na mocy art. 35 § 3 PrSpółdz dopuszczalne jest powołanie w spółdzielni także innych organów niż wymienione powyżej, składających się z członków spółdzielni. W takim wypadku statut określa zakres uprawnień tych organów oraz zasady wyboru i odwoływania ich członków. Szczegółowy tryb zwoływania posiedzeń organów fakultatywnych spółdzielni oraz sposób i warunki podejmowania uchwał przez te organy określa statut lub przewidziane w nim regulaminy tych organów (art. 35 § 5 PrSpółdz). Co istotne, do zwoływania posiedzeń organów fakultatywnych i warunków podejmowania przez nie uchwał przepisy art. 35 § 41–44 PrSpółdz stosuje się odpowiednio.

19) Art. 36 [Uczestnictwo w WZ]

„§ 1. Walne zgromadzenie jest najwyższym organem spółdzielni.

§ 2. Każdy członek ma jeden głos bez względu na ilość posiadanych udziałów. Statut spółdzielni, której członkami mogą być wyłącznie osoby prawne, może określać inną zasadę ustalania liczby głosów przysługujących członkom.

§ 3. Członek może uczestniczyć w walnym zgromadzeniu przez pełnomocnika, jeżeli ustawa lub statut nie stanowią inaczej. Osoby prawne będące członkami spółdzielni biorą udział w walnym zgromadzeniu przez ustanowionego w tym celu pełnomocnika.

§ 4. Pełnomocnik nie może zastępować więcej niż jednego członka. Pełnomocnictwo powinno być udzielone na piśmie pod rygorem nieważności i dołączone do protokołu walnego zgromadzenia.

§ 5. Członek zarządu spółdzielni nie może być pełnomocnikiem na walnym zgromadzeniu. Nie dotyczy to spółdzielni liczących nie więcej niż dziesięciu członków, o ile statut nie stanowi inaczej.

§ 6. Pracownik spółdzielni może być pełnomocnikiem na walnym zgromadzeniu, tylko jeżeli jest również członkiem spółdzielni zatrudnionym na podstawie spółdzielczej umowy o pracę.

§ 7. Członek ma prawo korzystania na własny koszt z pomocy prawnej lub pomocy eksperta. Osoby, z których pomocy korzysta członek, nie są uprawnione do zabierania głosu.

§ 8. W walnym zgromadzeniu mają prawo uczestniczyć z głosem doradczym przedstawiciele związku rewizyjnego, w którym spółdzielnia jest zrzeszona, oraz przedstawiciele Krajowej Rady Spółdzielczej.

§ 9. Zarząd lub Rada Nadzorcza może zarządzić podjęcie określonej uchwały przez walne zgromadzenie na piśmie albo przy wykorzystaniu środków bezpośredniego porozumiewania się na odległość.

§ 10. Uchwała walnego zgromadzenia może być podjęta, jeżeli wszyscy członkowie zostali zawiadomieni o głosowaniu na piśmie albo przy wykorzystaniu środków bezpośredniego porozumiewania się na odległość. Uchwała może być również wynikiem głosów częściowo oddanych na piśmie lub przy wykorzystaniu środków bezpośredniego porozumiewania się na odległość.

§ 11. Przy obliczaniu kworum uwzględnia się członków uczestniczących przez oddanie głosu na piśmie lub przy wykorzystaniu środków bezpośredniego porozumiewania się na odległość.

§ 12. Głosowanie w trybie określonym w § 9–11 może być przeprowadzone niezależnie od postanowień statutu spółdzielni.

§ 13. Rozwiązania, o których mowa w § 9–12, stosuje się w czasie wprowadzenia stanu zagrożenia epidemicznego lub stanu epidemii, o których mowa w ustawie z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (Dz.U. z 2020 r. poz. 1845, 2112 i 2401 oraz z 2021 r. poz. 159, 180 i 255).”

Prawo uczestnictwa w walnym zgromadzeniu

Zgodnie z art. 18 § 2 pkt 1 PrSpółdz członek spółdzielni ma prawo uczestnictwa w walnym zgromadzeniu (lub zebraniu przedstawicieli).

W myśl art. 18 § 1 PrSpółdz prawa i obowiązki wynikające z członkostwa w spółdzielni są dla wszystkich członków równe. Pochodną tej reguły jest statuowana w art. 36 § 2 PrSpółdz zasada jeden członek – jeden głos. Zgodnie z nią każdy członek spółdzielni dysponuje jednym głosem na walnym zgromadzeniu, bez względu na liczbę posiadanych udziałów.

W orzecznictwie spółdzielczym rozróżnia się jednak precyzyjnie równość bezwzględną (której przejawem jest m.in. zasada jeden członek – jeden głos) i równość względną (znajdującą wyraz m.in. w zasadzie zwrotu od zakupów). Jak wskazał SN w wyr. z 20.6.2007 r. (V CSK 125/07, Biul. SN 2007, Nr 11), zasada równości praw wynikających z członkostwa nie oznacza, że wszyscy członkowie mają takie same udziały w nadwyżce bilansowej.

Statut spółdzielni, której członkami są wyłącznie osoby prawne, może określać inną zasadę ustalania liczby głosów przysługujących członkom spółdzielni.

20) Art. 38 [Kompetencje WZ]

Wspomniałem już w sposób ogólny o kompetencjach, a teraz czas na bardziej szczegółowe omówienie kompetencji WZ. Zgodnie z art. 38 pr. sp. do wyłącznej właściwości walnego zgromadzenia należy:

- 1) uchwalanie kierunków rozwoju działalności gospodarczej oraz społecznej i kulturalnej;
- 2) rozpatrywanie sprawozdań rady, zatwierdzanie sprawozdań rocznych i sprawozdań finansowych oraz podejmowanie uchwał co do wniosków członków spółdzielni, rady lub zarządu w tych sprawach i udzielanie absolutorium członkom zarządu;
- 3) rozpatrywanie wniosków wynikających z przedstawionego protokołu polustracyjnego z działalności spółdzielni oraz podejmowanie uchwał w tym zakresie;
- 4) podejmowanie uchwał w sprawie podziału nadwyżki bilansowej (dochodu ogólnego) lub sposobu pokrycia strat;
- 5) podejmowanie uchwał w sprawie zbycia nieruchomości, zbycia zakładu lub innej wyodrębnionej jednostki organizacyjnej;
- 6) podejmowanie uchwał w sprawie przystępowania do innych organizacji gospodarczych oraz występowania z nich;
- 7) oznaczanie najwyższej sumy zobowiązań, jaką spółdzielnia może zaciągnąć;
- 8) podejmowanie uchwał w sprawie połączenia się spółdzielni, podziału spółdzielni oraz likwidacji spółdzielni;
- 9) rozpatrywanie w postępowaniu wewnątrzspółdzielczym odwołań od uchwał rady;
- 10) uchwalanie zmian statutu;

- 11) podejmowanie uchwał w sprawie przystąpienia lub wystąpienia spółdzielni ze związku oraz upoważnienie zarządu do podejmowania działań w tym zakresie;
- 12) wybór delegatów na zjazd związku, w którym spółdzielnia jest zrzeszona.

§ 2. Statut może zastrzec do wyłącznej właściwości walnego zgromadzenia podejmowanie uchwał również w innych sprawach.

21) Art. 39 [Zwoływanie WZ]

Jeśli chodzi o zwoływanie WZ, to zgodnie z art. 39 pr.sp. Walne zgromadzenie zwołuje zarząd przynajmniej raz w roku w ciągu sześciu miesięcy po upływie roku obrachunkowego.

Zarząd zwołuje walne zgromadzenie także na żądanie:

- 1) rady;
- 2) przynajmniej jednej dziesiątej, nie mniej jednak niż trzech członków, jeżeli uprawnienia tego nie zastrzeżono w statucie dla większej liczby członków.

W spółdzielniach, w których walne zgromadzenie jest zastąpione przez zebranie przedstawicieli, zarząd zwołuje je także na żądanie:

- 1) 1/3 przedstawicieli na zebranie przedstawicieli;
- 2) zebrań grup członkowskich obejmujących co najmniej 1/5 ogólnej liczby członków spółdzielni.

Żądanie zwołania walnego zgromadzenia powinno być złożone pisemnie z podaniem celu jego zwołania. W wypadkach złożenia wniosku o zwołanie WZ przez wcześniej wskazanych walne zgromadzenie (zebranie przedstawicieli) zwołuje się w takim terminie, aby mogło się ono odbyć w ciągu sześciu tygodni od dnia wniesienia żądania. Jeżeli to nie nastąpi, zwołuje je rada nadzorcza, związek rewizyjny, w którym spółdzielnia jest zrzeszona, lub Krajowa Rada Spółdzielcza, na koszt spółdzielni.

22) Art. 40 [Zawiadomienie o WZ]

Zgodnie z art. 40 pr. sp. O czasie, miejscu i porządku obrad walnego zgromadzenia zawiadamia się członków, związek rewizyjny, w którym spółdzielnia jest zrzeszona, oraz Krajową Radę Spółdzielczą w sposób i w terminach określonych w statucie. Uprawnieni do żądania zwołania walnego zgromadzenia (zebrania przedstawicieli), mogą również żądać zamieszczenia oznaczonych spraw na porządku jego obrad, pod warunkiem wystąpienia z tym żądaniem w terminie przez statut określonym. Zawiadomienia albo zgłoszenia żądań, o których mowa mogą zostać dokonane przy wykorzystaniu środków bezpośredniego porozumiewania się na odległość.

Niezawiadomienie członka o WZ może być podstawą do zaskarżenia uchwał takiego WZ.

23) Art. 41 [Uchwały; protokoły WZ]

Zgodnie z art. 41 pr. sp. Walne zgromadzenie może podejmować uchwały jedynie w sprawach objętych porządkiem obrad podanych do wiadomości członków w terminach i w sposób określonych w statucie (jeden wyjątek).

Uchwały podejmowane są zwykłą większością głosów w obecności co najmniej połowy uprawnionych do głosowania, chyba że ustawa lub statut stanowią inaczej.

Z obrad walnego zgromadzenia sporządza się protokół, który powinien być podpisany przez przewodniczącego walnego zgromadzenia oraz przez inne osoby wskazane w statucie.

Protokoły są jawne dla członków spółdzielni, przedstawicieli związku rewizyjnego, w którym spółdzielnia jest zrzeszona, oraz dla Krajowej Rady Spółdzielczej.

Protokoły przechowuje zarząd spółdzielni co najmniej przez dziesięć lat, o ile przepisy w sprawie przechowywania akt nie przewidują terminu dłuższego.

24) Art. 42 [Uchwały WZ i ich zaskarżenie]

Jeśli chodzi o uchwały walnego zgromadzenia to obowiązują one wszystkich członków spółdzielni oraz wszystkie jej organy.

Uchwała sprzeczna z ustawą jest nieważna. Uchwała sprzeczna z postanowieniami statutu bądź dobrymi obyczajami lub godząca w interesy spółdzielni albo mająca na celu pokrzywdzenie jej członka może być zaskarżona do sądu.

Każdy członek spółdzielni lub zarząd może wytoczyć powództwo o uchylenie uchwały. Jednakże prawo zaskarżenia uchwały w sprawie wykluczenia albo wykreślenia członka przysługuje wyłącznie członkowi wykluczonemu albo wykreślonemu.

Jeżeli zarząd wytacza powództwo, spółdzielnię reprezentuje pełnomocnik ustanowiony przez radę nadzorczą, a spółdzielnię, w której nie powołuje się rady nadzorczej, pełnomocnik ustanowiony przez walne zgromadzenie. W wypadku nieustanowienia pełnomocnika sąd właściwy do rozpoznania sprawy ustanawia kuratora dla spółdzielni. Powództwo o uchylenie uchwały walnego zgromadzenia powinno być wniesione w ciągu sześciu tygodni od dnia odbycia walnego zgromadzenia, jeżeli zaś powództwo wnosi członek nieobecny na walnym zgromadzeniu na skutek jego wadliwego zwołania – w ciągu sześciu tygodni od dnia powzięcia wiadomości przez tego członka o uchwale, nie później jednak niż przed upływem roku od dnia odbycia walnego zgromadzenia.

Jeżeli ustawa lub statut wymagają zawiadomienia członka o uchwale, termin sześciotygodniowy wskazany w § 6 biegnie od dnia tego zawiadomienia dokonanego w sposób wskazany w statucie.

Sąd może nie uwzględnić upływu terminu, o którym mowa w § 6, jeżeli utrzymanie uchwały walnego zgromadzenia w mocy wywołałoby dla członka szczególnie dotkliwe skutki, a opóźnienie w zaskarżeniu tej uchwały jest usprawiedliwione wyjątkowymi okolicznościami i nie jest nadmierne.

Orzeczenie sądu ustalające nieistnienie albo nieważność uchwały walnego zgromadzenia bądź uchylające uchwałę ma moc prawną względem wszystkich członków spółdzielni oraz wszystkich jej organów.

Reasumując artykuł 42 PrSpółdz wskazuje sankcje wadliwych uchwał zgromadzeń spółdzielni. W jego świetle uchwała sprzeczna z ustawą jest bezwzględnie nieważna (art. 42 § 2 PrSpółdz). Okoliczność taką może podnieść każda osoba mająca w tym interes prawny (w praktyce zwłaszcza członkowie spółdzielni i jej piastuni), w ramach powództwa ustalającego (art. 189 KPC). Z kolei uchwała sprzeczna z postanowieniami statutu bądź dobrymi obyczajami lub godząca w interesy spółdzielni albo mająca na celu pokrzywdzenie jej członka jest dotknięta sankcją nieważności względnej, a zatem może zostać usunięta z obrotu prawnego w trybie powództwa o uchylenie uchwały na podstawie art. 42 § 3 PrSpółdz. Do jego wytoczenia uprawnione są wyłącznie podmioty wymienione w ustawie, a mianowicie członkowie spółdzielni oraz jej zarząd (art. 42 § 4 PrSpółdz), w określonym przez ustawę – prekluzyjnym – terminie (art. 42 § 6 PrSpółdz). W PrSpółdz należy też wyróżnić uchwały nieistniejące (art. 42 § 9 PrSpółdz), które analogicznie do uchwał nieważnych mogą być kwestionowane na zasadach ogólnych, tj. w trybie powództwa ustalającego (art. 189 KPC).

25) Art. 45 [Skład i kadencja RN]

„Rada składa się co najmniej z trzech członków wybranych stosownie do postanowień statutu przez walne zgromadzenie, zebranie przedstawicieli lub zebrania grup członkowskich.

§ 2. Do rady mogą być wybierani wyłącznie członkowie spółdzielni. Jeżeli członkiem spółdzielni jest osoba prawna, do rady może być wybrana osoba niebędąca członkiem spółdzielni, wskazana przez osobę prawną.

§ 3. (uchylony)

§ 4. Kadencję rady określa statut, z zastrzeżeniem art. 82 ust. 4 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych.

§ 5. Przed upływem kadencji członek rady może być odwołany większością 2/3 głosów przez organ, który go wybrał.

§ 6. Członkowi rady spółdzielni można wypowiedzieć umowę o pracę albo warunki pracy lub płacy tylko w wypadkach, w których Kodeks pracy dopuszcza dokonanie takiej czynności w stosunku do członka zakładowego organu związku zawodowego. Przepis ten stosuje się odpowiednio do członków rady świadczących pracę na innej podstawie niż umowa o pracę.”

Artykuł 45 PrSpółdz określa skład rady nadzorczej, a także zasady powoływania i odwoływania jej członków. Rada nadzorcza jest zawsze organem kolegialnym liczącym co najmniej 3 członków (art. 45 § 1 PrSpółdz). W skład rady nadzorczej mogą, co do zasady, wchodzić wyłącznie osoby będące członkami spółdzielni. Odrębna regulacja w tym względzie została przewidziana dla przypadków, w których członkiem spółdzielni jest osoba prawna (art. 45 § 2 PrSpółdz). Członków rady nadzorczej wybiera i odwołuje – stosownie do postanowień statutu spółdzielni – walne zgromadzenie, zebranie przedstawicieli lub zebrania grup członkowskich, przy czym dla powzięcia uchwały o odwołaniu określonej osoby z rady niezbędne jest uzyskanie kwalifikowanej większości 2/3 głosów (art. 45 § 1 i 5 PrSpółdz).

Uchwała o powołaniu członka rady nadzorczej zapada na zasadach ogólnych. Z reguły statuty spółdzielni przyjmują zasadę podejmowania uchwał zwykłą większością głosów.

Zgodnie z art. 45 § 6 PrSpółdz, członkowi rady spółdzielni można wypowiedzieć umowę o pracę albo warunki pracy lub płacy tylko w wypadkach, w których KP dopuszcza

dokonanie takiej czynności w stosunku do członka zakładowego organu związku zawodowego. Jak należy sądzić, intencją ustawodawcy była ochrona trwałości stosunku pracy osób pełniących w spółdzielni funkcje nadzorcze i kontrolne, a także chęć uniknięcia sytuacji, w której rzeczywistym powodem rozwiązania umowy o pracę z (niewygodnym dla zarządu) członkiem rady nadzorczej jest jego nadmierna dociekliwość lub zgłaszanie zastrzeżeń co do sposobu wypełniania przez członków zarządu powierzonych im obowiązków.

Artykuł 45 § 6 PrSpółdz stosuje się odpowiednio do członków rady świadczących pracę na innej podstawie niż umowa o pracę.

26) Art. 46 [Zakres działania RN]

Artykuł 46 PrSpółdz wskazuje szczegółowe kompetencje rady nadzorczej spółdzielni. Zgodnie z nim do zakresu działania rady należy:

- 1) uchwalanie planów gospodarczych i programów działalności społecznej i kulturalnej;
- 2) nadzór i kontrola działalności spółdzielni poprzez: a) badanie okresowych sprawozdań oraz sprawozdań finansowych, b) dokonywanie okresowych ocen wykonania przez spółdzielnię jej zadań gospodarczych, ze szczególnym uwzględnieniem przestrzegania przez spółdzielnię praw jej członków, c) przeprowadzanie kontroli nad sposobem załatwiania przez zarząd wniosków organów spółdzielni i jej członków;
- 3) podejmowanie uchwał w sprawie nabycia i obciążenia nieruchomości oraz nabycia zakładu lub innej jednostki organizacyjnej;
- 4) podejmowanie uchwał w sprawie przystępowania do organizacji społecznych oraz występowania z nich;
- 5) zatwierdzanie struktury organizacyjnej spółdzielni;
- 6) rozpatrywanie skarg na działalność zarządu;
- 7) składanie walnemu zgromadzeniu sprawozdań zawierających w szczególności wyniki kontroli i ocenę sprawozdań finansowych;
- 8) podejmowanie uchwał w sprawach czynności prawnych dokonywanych między spółdzielnią a członkiem zarządu lub dokonywanych przez spółdzielnię w interesie członka zarządu oraz reprezentowanie spółdzielni przy tych czynnościach; do reprezentowania spółdzielni wystarczy dwóch członków rady przez nią upoważnionych.

Statut może zastrzec do zakresu działania rady jeszcze inne uprawnienia. Statut może również przekazać do wyłącznej właściwości walnego zgromadzenia podejmowanie uchwał we wszystkich lub niektórych sprawach. W takim wypadku statut może przyjąć dla rady nazwę komisji rewizyjnej.

Statut może przewidywać wybór przez radę jej prezydium z zadaniem organizowania pracy rady.

W celu wykonania swoich zadań rada może żądać od zarządu, członków i pracowników spółdzielni wszelkich sprawozdań i wyjaśnień, przeglądać księgi i dokumenty oraz sprawdzać bezpośrednio stan majątku spółdzielni. Należy przy tym pamiętać, że realizacja tego uprawnienia nie może naruszać przepisów o ochronie danych osobowych.

27) Art. 49 [Skład Zarządu]

Skład i liczbę członków zarządu określa statut. Statut może przewidywać zarząd jednoosobowy, którym jest prezes, i ustalać wymagania, jakie powinna spełniać osoba wchodząca w skład zarządu lub prezes w zarządzie jednoosobowym.

Do zarządu mogą zostać powołani zarówno członkowie spółdzielni, jak i osoby spoza tego grona.

Członków zarządu, w tym prezesa i jego zastępców, wybiera i odwołuje, stosownie do postanowień statutu, rada lub walne zgromadzenie.

Spółdzielnie, których członkami są wyłącznie osoby prawne, wybierają zarząd spośród kandydatów będących osobami fizycznymi wskazanymi przez te osoby prawne. W spółdzielniach, w których członkami są osoby fizyczne i osoby prawne, członków zarządu wybiera się również spośród kandydatów wskazanych przez osoby prawne.

Walne zgromadzenie może odwołać tych członków zarządu, którym nie udzieliło absolutorium (art. 38 § 1 pkt 2), niezależnie od tego, który organ stosownie do postanowień statutu wybiera członków zarządu.

Zarząd jednoosobowy nie może dokonywać czynności w sprawach wynikających ze stosunku członkostwa. Czynności takie są dokonywane przez radę nadzorczą, chyba że statut przewiduje właściwość walnego zgromadzenia.

28) Art. 50 [Zawieszenie członka Zarządu w czynnościach]

W świetle art. 50 PrSpółdz statut spółdzielni może przyznawać radzie nadzorczej uprawnienie do zawieszania w czynnościach członków zarządu wybieranych przez walne zgromadzenie. Przesłanką zawieszenia członka zarządu jest podjęcie przez niego działań bezprawnych lub sprzecznych ze statutem.

Rada zawieszając w czynnościach członka zarządu podejmuje uchwały niezbędne do prawidłowego prowadzenia działalności spółdzielni oraz zwołuje niezwłocznie walne zgromadzenie.

Członka zawieszonego powiadamia się niezwłocznie na piśmie o jego zawieszeniu z podaniem przyczyn zawieszenia.

29) Art. 52 [Podstawy zatrudnienia członka Zarządu]

Artykuł 52 PrSpółdz rozstrzyga przede wszystkim kwestię **podstaw zatrudnienia członków zarządu** organizacji spółdzielczych. Specyfika funkcjonowania tej kategorii zarządców polega na tym, iż członkowie zarządu – co do zasady – są powiązani ze spółdzielnią dwoma niezależnymi od siebie stosunkami prawnymi. Pierwszym z nich jest stosunek członkostwa w zarządzie spółdzielni, który powstaje z chwilą wyboru danej osoby w skład zarządu spółdzielni. Stosunek ten ma charakter pierwotny i jest regulowany przepisami PrSpółdz oraz postanowieniami statutu i innych aktów wewnętrznych obowiązujących w danej spółdzielni. Stosunek członkostwa w zarządzie spółdzielni ma charakter cywilnoprawny i determinuje zakres podstawowych uprawnień, obowiązków i odpowiedzialności członków

zarządu spółdzielni. Obok niego najczęściej członek zarządu jest powiązany ze spółdzielnią stosunkiem zatrudnienia, który ma charakter wtórny wobec stosunku członkostwa w zarządzie. Stosunek ten nie może modyfikować bezwzględnie obowiązujących przepisów PrSpółdz, a jego podstawowym zadaniem jest konkretyzacja i uzupełnienie uprawnień, obowiązków i odpowiedzialności członków zarządu spółdzielni, które ogólnie zostały określone w PrSpółdz. Zgodnie z art. 52 § 1 PrSpółdz stosunek zatrudnienia członków zarządu spółdzielni najczęściej jest realizowany w ramach prawa pracy, a członkowie zarządu mają status pracowników w rozumieniu art. 2 KP. Nie dotyczy to jednak spółdzielni zajmujących się produkcją rolną, w których do zarządu wchodzi członkowie tych spółdzielni. W takim przypadku podstawą świadczenia pracy przez członków tych spółdzielni pełniących funkcję zarządczą jest wyłącznie stosunek członkostwa w spółdzielni produkcji rolnej i oczywiście stosunek członkostwa w zarządzie. Spółdzielnia nie zawiera z tymi zarządcami dodatkowo stosunku zatrudnienia.

O niezależności i odrębności stosunku członkostwa w zarządzie spółdzielni w relacji do stosunku zatrudnienia przesądza m.in. art. 52 § 2 PrSpółdz. Zgodnie z tym przepisem odwołanie członka zarządu lub zawieszenie go w czynnościach nie narusza jego uprawnień wynikających ze stosunku pracy lub innego stosunku prawnego, którego przedmiotem jest świadczenie pracy. Odwołanie to skutkuje jedynie wygaśnięciem mandatu członka zarządu i ustaniem w konsekwencji stosunku członkostwa w zarządzie, co nie prowadzi jednak automatycznie do rozwiązania stosunku zatrudnienia, jaki łączy członka zarządu ze spółdzielnią. Rozwiązanie tego stosunku może nastąpić jedynie na skutek dokonania odrębnej czynności prawnej, bądź to o charakterze dwustronnym (porozumienie rozwiązujące), bądź jednostronnym (wypowiedzenie lub rozwiązanie bez wypowiedzenia).

30) Art. 54 [Reprezentacja spółdzielni przez Zarząd]

Tradycyjnie wyróżnia się dwa rodzaje reprezentacji, a mianowicie reprezentację czynną i bierną. Ta pierwsza polega na składaniu oświadczeń woli za reprezentowaną osobę. Kwestię tę reguluje art. 54 § 1 i 2 PrSpółdz. W świetle tych przepisów, w razie powołania zarządu wieloosobowego spółdzielnię reprezentuje dwóch członków zarządu lub członek zarządu i pełnomocnik. Z kolei oświadczenia woli za spółdzielnię o zarządzie jednoosobowym składa prezes zarządu lub dwaj pełnomocnicy. Reprezentacja bierna to przyjmowanie oświadczeń woli kierowanych do reprezentowanej osoby. Zagadnienie to zostało unormowane w art. 54 § 3 PrSpółdz. Jak wynika z tego przepisu, skutek prawny wobec spółdzielni mają oświadczenia skierowane do spółdzielni na piśmie, a złożone w jej lokalu albo jednemu z członków zarządu lub pełnomocnikowi.

Oświadczenia o których mowa składa się w ten sposób, że pod nazwą spółdzielni osoby upoważnione do ich składania zamieszczają swoje podpisy.

31) Art. 55 [Pełnomocnictwo Zarządu]

Zgodnie z art 55 prs. sp. Zarząd może udzielić jednemu z członków zarządu lub innej osobie pełnomocnictwa do dokonywania czynności prawnych związanych z kierowaniem bieżącą działalnością gospodarczą spółdzielni lub jej wyodrębnionej organizacyjnie i gospodarczo jednostki, a także pełnomocnictwa do dokonywania czynności określonego rodzaju lub czynności szczególnych.

Statut spółdzielni może uzależnić udzielenie pełnomocnictwa przez zarząd od uprzedniej zgody rady.

Wskazany przepis przewiduje trzy rodzaje pełnomocnictw, a mianowicie:

- 1) pełnomocnictwo do dokonywania czynności prawnych związanych z kierowaniem bieżącą działalnością gospodarczą spółdzielni lub jej wyodrębnionej organizacyjnie i gospodarczo jednostki;
- 2) pełnomocnictwo do dokonywania czynności określonego rodzaju;
- 3) pełnomocnictwo do dokonywania czynności szczególnych.

Pełnomocnictwo ogólne

Pierwsze z wymienionych powyżej pełnomocnictw powinno być kwalifikowane jako pełnomocnictwo ogólne, obejmujące umocowanie do dokonywania czynności zwykłego zarządu. Jak przyjmuje się w doktrynie prawa cywilnego, zakres umocowania pełnomocnika ogólnego można ustalić tylko na tle konkretnej sytuacji, uwzględniając przedmiot zarządu oraz dyrektywę prawidłowego (zgodnego z zasadami prawidłowej gospodarki) wykonywania zarządu. Nie da się więc z góry wytypować czynności prawnych mieszczących się w granicach zwykłego zarządu lub te granice przekraczających. Zwykły zarząd obejmuje przede wszystkim zachowanie mienia i innych dóbr oraz osiągnięcie z nich normalnych korzyści. Jak wskazał jednak SN w wyr. z 8.10.1997 r. (II CKN 362/97, OSNC 1998, Nr 2, poz. 33), tak wytyczone granice zwykłego zarządu są współcześnie zbyt ciasne, w związku z czym należy nimi objąć także inne czynności, jak np. zbywanie ruchomości, chyba że miały szczególne znaczenie lub przeznaczenie, a także nabywanie – z zachowaniem ekwiwalentności – ruchomości i nieruchomości oraz innych praw rzeczowych (odmiennie w wyr. SN z 4.11.1998 r., II CKN 866/97, OSNC 1999, Nr 3, poz. 66, gdzie stwierdzono w sposób kategoriyczny, że przeniesienie własności nieruchomości jest czynnością prawną przekraczającą zwykły zarząd. W doktrynie zaprezentowano także pogląd, zgodnie z którym pełnomocnictwo ogólne nigdy nie upoważnia do dokonywania czynności, dla których zastrzeżono formę inną niż ustna albo pisemna, w szczególności czynności wymagających formy pisemnej z podpisem notarialnie poświadczonym albo formy aktu notarialnego. W wypadku prowadzenia działalności gospodarczej w granicach zwykłego zarządu mieści się również zawieranie umów obligacyjnych z kontrahentami (np. umów ubezpieczenia, kontraktacji, kredytowych itd.), jeżeli pozostają w związku z prowadzoną działalnością [por. też uzasadnienie uchw. SN (7) z 25.3.1994 r., III CZP 182/93, OSNC 1994, Nr 7–8, poz. 146].

Pełnomocnictwo rodzajowe

Drugim rodzajem pełnomocnictwa wymienionym w komentowanym przepisie jest pełnomocnictwo do dokonywania czynności określonego rodzaju. Należy je kwalifikować jako pełnomocnictwo rodzajowe (gatunkowe). Obejmuje ono umocowanie do dokonywania czynności prawnych mieszczących się w określonej klasie (grupie) czynności prawnych (stanowiących określoną kategorię czynności prawnych). Zakresem umocowania są więc zasadniczo objęte także czynności prawne przekraczające zakres zwykłego zarządu, jeżeli tylko należą do klasy czynności prawnych, których pełnomocnictwo dotyczy, z wyjątkiem

takich czynności, dla których ustawa wymaga pełnomocnictwa szczególnego (art. 98 zd. 2 KC).

Pełnomocnictwo szczególne

Wreszcie, zgodnie z omawianym przepisem, ostatnim rodzajem pełnomocnictwa udzielanego członkowi zarządu lub osobie trzeciej jest pełnomocnictwo do poszczególnej czynności prawnej. Jest to zatem pełnomocnictwo szczególne, obejmujące umocowanie do dokonania określonej (konkretnej) czynności prawnej.

32) Art. 56 [Zakaz łączenia funkcji]

Zgodnie z art 56 pr. sp. Nie można być jednocześnie członkiem zarządu i przedstawicielem na zebranie przedstawicieli tej samej spółdzielni. Nie można być jednocześnie członkiem rady i zarządu tej samej spółdzielni. W razie konieczności rada może wyznaczyć jednego lub kilku ze swoich członków do czasowego pełnienia funkcji członka (członków) zarządu.

Członkowie zarządu i rady nie mogą brać udziału w głosowaniu w sprawach wyłącznie ich dotyczących.

Członkowie rady i zarządu nie mogą zajmować się interesami konkurencyjnymi wobec spółdzielni, a w szczególności uczestniczyć jako wspólnicy lub członkowie władz przedsiębiorców prowadzących działalność konkurencyjną wobec spółdzielni. Naruszenie zakazu konkurencji stanowi podstawę odwołania członka rady lub zarządu oraz powoduje inne skutki prawne przewidziane w odrębnych przepisach.

W wypadku naruszenia przez członka rady nadzorczej zakazu konkurencji rada może podjąć uchwałę o zawieszeniu członka tego organu w pełnieniu czynności. Statut określa termin zwołania posiedzenia organu, który dokonał wyboru zawieszzonego członka rady. Powyższy organ rozstrzyga o uchyleniu zawieszenia bądź odwołaniu zawieszzonego członka rady.

Artykuł 57 PrSpółdz rozszerza przewidziany we wcześniejszych przepisach PrSpółdz zakaz łączenia określonych stanowisk z członkostwem w radzie nadzorczej. Przedmiotowym zakazem objęci są zatem nie tylko członkowie zarządu (por. art. 56 § 1 PrSpółdz), lecz również osoby zależne od zarządu lub pozostające z członkiem zarządu w szczególnej relacji o charakterze osobistym.

33) Art. 58 [Odpowiedzialność Zarządu, RN i likwidatora]

Artykuł 58 PrSpółdz reguluje odpowiedzialność odszkodowawczą wobec spółdzielni członków zarządu i rady nadzorczej, a także likwidatorów.

Odpowiedzialność członka zarządu, rady nadzorczej i likwidatora na podstawie art. 58 PrSpółdz jest cywilną **odpowiedzialnością odszkodowawczą** (por. wyr. SN z 20.6.2013 r., IV CSK 730/12, Legalis). Omawiany przepis reguluje odpowiedzialność za szkodę wyrządzoną spółdzielni, a nie osobie trzeciej, przez którą należy rozumieć również członka spółdzielni. Jest to odpowiedzialność na zasadzie **winy domniemanej**. Przesłanką tej

odpowiedzialności jest bezprawność, tj. sprzeczność działania lub zaniechania z prawem lub statutem spółdzielni.

34) Art. 67 [Zasady działalności spółdzielni]

Zgodnie z art. 67 pr. sp. Prowadzenie działalności gospodarczej jest podstawowym przedmiotem działalności spółdzielni i racją jej bytu prawnego; działalność ta jest prowadzona w interesie członków spółdzielni, na zasadach rachunku ekonomicznego i w celu zapewnienia członkom korzyści.

35) Art. 68 [Odpowiedzialność spółdzielni]

Zgodnie z art. 68 pr. sp. Spółdzielnia odpowiada za swoje zobowiązania całym majątkiem. Reguła wyrażona w tym przepisie jest oczywista. Zasada, zgodnie z którą osoba prawna odpowiada całym swoim majątkiem za zaciągnięte zobowiązania, wynika już z samej konstrukcji osoby prawnej i wyposażenia tej osoby w odrębny od jej uczestników majątek. Reguła ta jest silnie sprzężona z zasadą wyrażoną w art. 19 § 3 PrSpółdz, zgodnie z którą członkowie spółdzielni nie odpowiadają wobec wierzycieli spółdzielni za jej zobowiązania.

36) Art. 75 [Nadwyżka bilansowa]

Zgodnie z art. 75 pr. sp. zysk spółdzielni, po pomniejszeniu o podatek dochodowy i inne obciążenia obowiązkowe wynikające z odrębnych przepisów ustawowych, stanowi nadwyżkę bilansową.

37) Art. 76 [Odpis na fundusz zasobowy i podział nadwyżki finansowej]

Zgodnie z art. 76 Nadwyżka bilansowa podlega podziałowi na podstawie uchwały walnego zgromadzenia. Co najmniej 5% nadwyżki przeznacza się na zwiększenie funduszu zasobowego, jeżeli fundusz ten nie osiąga wysokości wniesionych udziałów obowiązkowych.

38) Art. 77 [Podział nadwyżki]

Zgodnie z art. 77 pr. sp. część nadwyżki bilansowej pozostałej po dokonaniu odpisu, przeznacza się na cele określone w uchwale walnego zgromadzenia.

Uchwała w tym zakresie zapada zwykłą większością głosów, w obecności co najmniej połowy uprawnionych do głosowania, chyba że statut przewiduje inne zasady.

Zasady podziału nadwyżki bilansowej między członków spółdzielni określa statut.

Jeżeli zadeklarowane przez członka udziały nie zostały w pełni wniesione, kwoty przypadające członkowi z tytułu podziału nadwyżki bilansowej zalicza się na poczet jego niepełnych udziałów.

Jeżeli podział części nadwyżki bilansowej między członków ma nastąpić w formie oprocentowania udziałów, w podziale tym uwzględnia się byłych członków (ich spadkobierców), którym przysługują roszczenia o wypłatę udziałów.

39) Art. 78 [Fundusze własne spółdzielni]

Zgodnie z art. 78 pr. sp. zasadniczymi funduszami własnymi tworzonymi w spółdzielni są:

- 1) fundusz udziałowy powstający z wpłat udziałów członkowskich, odpisów na udziały członkowskie z podziału nadwyżki bilansowej lub innych źródeł określonych w odrębnych przepisach;
- 2) fundusz zasobowy powstający z wpłat przez członków wpisowego, części nadwyżki bilansowej lub innych źródeł określonych w odrębnych przepisach.

Spółdzielnia tworzy także inne fundusze własne przewidziane w odrębnych przepisach oraz w jej statucie.

„Inne fundusze własne” są takimi funduszami, których utworzenie zostało przewidziane w odrębnych przepisach lub w statucie spółdzielni. Tytułem przykładu, takim odrębnym przepisem jest art. 6 ust. 3 SpMieszkU, który traktuje fundusz remontowy jako **fundusz obligatoryjny** (por. wyr. SN z 12.4.2007 r., III CSK 412/06, Legalis).

Fundusze fakultatywne mogą powstać tylko na podstawie odpowiednich postanowień statutu spółdzielni; co też istotne, fundusze te są zasilane wyłącznie stosownymi odpisami z nadwyżki bilansowej, za czym przemawia brzmienie art. 77 § 1 PrSpółdz (por. P. Zakrzewski, Majątek, s. 75).

40) Art. 90 [Straty spółdzielni]

Zasady pokrywania strat spółdzielni zostały uregulowane w art. 90 pr. sp. Zgodnie z przytoczonym przepisem straty bilansowe spółdzielni pokrywa się z funduszu zasobowego, a w części przekraczającej fundusz zasobowy – z funduszu udziałowego i innych funduszy własnych spółdzielni według kolejności ustalonej przez statut. Straty pierwszego roku obrachunkowego po założeniu spółdzielni mogą być pokryte w roku następnym.

Gdyby fundusze własne nie wystarczyły na pokrycie strat, walne zgromadzenie może podjąć uchwałę zobowiązującą członków do wcześniejszego wpłacenia udziałów, niż to przewiduje statut.

Strata bilansowa w banku spółdzielczym pokrywana jest według zasad i w terminach określonych w programie postępowania naprawczego, o którym mowa w art. 142 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe.

Należy przy tym pamiętać, że straty nie mogą być pokrywane z funduszy tworzonych w spółdzielni ze środków publicznych, ponieważ mogą one służyć jedynie celom na który zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa zostały utworzone